

Verantwoordings- en controleprotocol subsidies waterschappen volgens de Single information en Single audit systematiek geldend voor verantwoordingsjaar 2025 en 2026

Versie: 7 september 2026

1. Aanleiding

In 2025 is gebleken dat er geen wettelijke grondslag is voor waterschappen om de door het Rijk en provincies versterkte subsidies via SiSa-methodiek te verantwoorden en te laten controleren. Waterschappen moeten hun jaarstukken inclusief jaarrekening met rechtmatigheidsverantwoording en getrouwheidsoordeel van de accountant uiterlijk 15 juli elektronisch aanleveren bij het CBS.

Er geldt geen wettelijke verplichting om in de jaarstukken 2025 een subsidiebijlage (voorheen SiSa-bijlage) op te nemen. Op grond hiervan ziet de controleverklaring van de accountant bij de jaarstukken 2025 niet op de rechtmatigheid van de subsidieregelingen.

Voor de jaren 2025 en 2026 geldt dat waterschappen een afzonderlijke verantwoording moeten opstellen inzake de besteding van de van het Rijk en provincies ontvangen subsidies. Deze verantwoordingsinformatie dient vergezeld te gaan van een controleverklaring van de onafhankelijke accountant. Ten behoeve hiervan is dit verantwoordings- en controleprotocol opgesteld.

Voor het aanleveren van de afzonderlijke verantwoordingsinformatie over de subsidieregelingen, inclusief controleverklaring over de rechtmatigheid van de accountant daarbij, is uitstel verleend tot uiterlijk 1 december 2026.

2. Subsidieverantwoording is een afzonderlijke subsidieverantwoording die waterschappen opstellen, deze is géén onderdeel van de jaarstukken 2025 en 2026

Aan waterschappen kunnen net als aan gemeenten en provincies extra financiële middelen worden toegekend om specifiek beleid van de Rijksoverheid uit te voeren. In voorkomende gevallen wordt in één regeling geregeld dat zowel provincies, gemeenten als waterschappen voor de daarin bepaalde activiteiten middelen kunnen aanvragen. De jaarlijkse verantwoording aan de Rijksoverheid over de besteding van dit geld verloopt tot en met verantwoordingsjaar 2024 via de zogenaamde SiSa-methodiek : single information, single audit. Provincies en gemeenten leggen over de specifieke uitkeringen

via de SiSa-methodiek verantwoording af en de waterschappen verantwoorden tot en met 2024 subsidies overeenkomstig de SiSa-methodiek middels een subsidie-bijlage bij de jaarrekening. Naar aanleiding van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het dagelijks bestuur bij waterschappen zijn de verslaggevingsregels voor waterschappen, opgenomen in het Waterschapsbesluit, hoofdstuk 4 (veelal aangeduid als [het BBWW](#)), en is de controle van de jaarrekening van een waterschap ingeregeld in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden ([het Bado](#)). In het Bado is expliciet opgenomen dat artikel 3a (controle specifieke uitkeringen) en artikel 5, vierde lid (rapportage per specifieke uitkering) niet van toepassing zijn op Waterschappen. Hierdoor is de controle van de ‘SiSa-verantwoording’ voor Waterschappen niet geregeld vanaf verantwoordingsjaar 2025 en ontbreekt een kader voor verantwoording en controle van de subsidieregelingen van waterschappen.

Op grond van de bestaande regelingen moeten waterschappen echter wel overeenkomstig de SiSa systematiek verantwoorden. Dit is bepaald in de diverse subsidieregelingen die gebaseerd zijn op de verschillende kaderwetten over subsidies.¹ Deze kaderwetten bieden de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur of bij ministeriële regeling regels te stellen over de vaststelling van subsidies.² In de regelingen wordt daar gebruik van gemaakt door te bepalen dat waterschappen overeenkomstig SiSa verantwoorden voordat de subsidie kan worden vastgesteld. Het voorliggende verantwoordings- en controleprotocol voorziet daarin en ziet toe op de afzonderlijke subsidieverantwoording door het waterschap en de controle door de accountant voor verantwoordingsjaar 2025 en 2026. **De subsidieverantwoording is een afzonderlijke subsidieverantwoording die waterschappen opstellen, deze is géén onderdeel van de jaarstukken 2025 en 2026.**

Met het ‘Verantwoordings- en controleprotocol subsidies waterschappen volgens de Single information en Single audit systematiek, geldend voor verantwoordingsjaar 2025 en 2026³’, wordt voor waterschappen beschreven waaraan de informatievoorziening aan de subsidieverstrekker moet voldoen en worden aanwijzingen en aandachtspunten verstrekt aan de accountant voor de aard, reikwijdte en diepgang van de te verrichten controlewerkzaamheden.

¹ Dit is bijvoorbeeld voor het ministerie van IenW de Kaderwet subsidies I en M en voor het ministerie van LNV de Kaderwet EZ-, LNVN- en KGG-subsidies.

² Zie artikel 5, onderdeel e, van de Kaderwet subsidies I en M en artikel 3, tweede lid, onder e, van de Kaderwet EZ-, LNVN- en KGG-subsidies.

³ In dit protocol wordt regelmatig verwezen met links naar gepubliceerde 2025 stukken die specifiek betrekking hebben op 2025. Voor 2026 geldt dat deze stukken nog niet zijn gepubliceerd. Te zijner tijd dient de accountant de voor 2026 van toepassing zijnde stukken moeten te hanteren.

2.1. Elementen van de afzonderlijke subsidieverantwoording

De subsidieverantwoording bevat 3 elementen:

1. Specifieke uitkeringen (SPUK): SPUKs zijn financiële regelingen van het rijk waarmee aan provincies en gemeenten financiële middelen wordt verstrekt voor het realiseren van vooraf omschreven specifieke beleidsdoelen. Deze kunnen aan de waterschappen worden doorgezet in de vorm van subsidies.
2. Rechtstreekse subsidies (ook wel directe subsidies): Rechtstreekse financiële bijdragen aan de waterschappen zonder tussenkomst van derden, waarbij direct gelden worden verstrekt voor bepaalde activiteiten.
3. Gecombineerde subsidies: Financiële bijdragen aan de waterschappen waarbij waterschappen een deel weer doorzetten in de vorm van subsidies aan medeoverheden en waarbij gelden worden verstrekt voor bepaalde activiteiten.

De subsidies (SPUK, rechtstreekse en gecombineerde) worden verantwoord conform de SiSa-methodiek, voor zover en op de wijze waarop deze methodiek daarop van toepassing is.

2.2 Zelfstandig verantwoordingsdocument

De subsidieverantwoording die op grond van de toepasselijke subsidieregelingen overeenkomstig de Single information, Single audit (SiSa)-systematiek wordt opgesteld, is voor de verantwoordingsjaren 2025 en 2026 een **zelfstandig verantwoordingsdocument**. Deze subsidieverantwoording maakt geen onderdeel uit van de jaarrekening van het waterschap en wordt evenmin als bijlage bij de jaarrekening opgenomen.

De subsidieverantwoording omvat uitsluitend de verantwoordingsinformatie⁴ die op grond van de betreffende subsidieregelingen moet worden verstrekt ten behoeve van de subsidievaststelling. **In het voorblad van de subsidieverantwoording worden de algemene gegevens van het waterschap opgenomen, alsmede de voor de controle van toepassing zijnde omvangsbasis, zijnde de totale lasten van het waterschap exclusief de toevoegingen aan de reserves over de periode van 1 januari [xxx] tot en met 31 december [xxx].**

Deze werkwijze geldt voor alle subsidieregelingen waarvoor de betreffende regeling bepaalt dat verantwoording overeenkomstig de SiSa-systematiek plaatsvindt, ongeacht of sprake is van een rechtstreekse subsidie, een regeling die tevens als specifieke uitkering (SPUK) voor gemeenten en provincies geldt, of een andere subsidieregeling waarop dit protocol van toepassing is.

⁴ Voor de definitieve subsidieverantwoordingsinformatie 2025 wordt verwezen naar [Definitief SiSa-bijlage verantwoordingsinformatie 2025 - versie 7 januari 2026](#)

2.3 Controle door de accountant

Doordat de subsidieverantwoording voor 2025 en 2026 een afzonderlijk verantwoordingsdocument vormt, verricht de accountant twee afzonderlijke controle-opdrachten:

1. de reguliere controle van de jaarrekening van het waterschap overeenkomstig de Waterschapswet, het Waterschapsbesluit en het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado);
2. de controle van de afzonderlijke subsidieverantwoording overeenkomstig dit verantwoordings- en controleprotocol. (zie voor nadere uitwerking hoofdstuk 3 Verantwoordingsdeel en hoofdstuk 4 Controlededeel).

Bij de controle van de afzonderlijke subsidieverantwoording verstrekt de accountant een afzonderlijke controleverklaring. Een verslag van bevindingen bij deze subsidieverantwoording wordt uitsluitend opgesteld wanneer bevindingen de rapportagegrens hebben overschreden en voor zover die niet door de waterschappen zijn of kunnen worden gecorrigeerd. In alle andere gevallen kan worden volstaan met uitsluitend de controleverklaring (zie voor nadere uitwerking hoofdstuk 5 Controleverklaring en verslag van bevindingen).

Indiening verantwoordingsjaar 2025

Op grond van de subsidieregelingen dient de subsidieverantwoording in beginsel uiterlijk **15 juli** van het jaar volgend op het verantwoordingsjaar te worden ingediend. **Voor het verantwoordingsjaar 2025 is hiervoor uitstel verleend tot 1 december 2026.** Deze afwijkende indieningstermijn geldt eveneens voor de door de accountant af te geven controleverklaring en indien van toepassing verslag van bevindingen.

Reikwijdte van dit protocol

Dit verantwoordings- en controleprotocol is van toepassing op de verantwoordingsjaren **2025 en 2026**. Indien voor verantwoordingsjaar 2026 gewijzigde wet- of regelgeving of aanvullende voorschriften worden vastgesteld dan zal dit leiden tot een aanpassing van dit protocol. .

3. Verantwoordingsdeel

3.1. Invulinstructie van de subsidieverantwoording

Dit verantwoordings- en controleprotocol bevat (onder andere) een instructie voor de Waterschappen voor het invullen van het Excelbestand voor de verantwoording Subsidies Waterschappen volgens SISA-systematiek (hierna: de Subsidieverantwoording). Deze instructie is geen vervanging van de bepalingen in de regelgeving die op de subsidie en/of provinciale middelen van toepassing zijn. Bij eventuele tegenstrijdigheden gaan de wet- en regelgeving en de specifiek in de subsidieregeling en/of subsidiebeschikking opgenomen bepalingen voor.

De procedure om de Subsidieverantwoording en de overige verantwoordingsstukken in te dienen bij het CBS en na een plausibiliteitstoets door het CBS door te geleiden naar de verstrekkers van de subsidies, is beschreven in de nota 'Nota procedure aanlevering verantwoordingsinformatie' (te vinden via deze [Definitief Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie | Rijksoverheid.nl](#)).

Deze procedure blijft van toepassing verklaard op de waterschappen. Immers als hoofdregel geldt dat alle medeoverheden die een specifieke uitkering of provinciale middelen (zoals die van de provincies Fryslân, Groningen of Drenthe) ontvangen, hierover verantwoording afleggen via de SiSa-methodiek. Dit betreffen provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (medeoverheden).

In 2025 en 2026 onderscheidt SiSa vijf verschillende vormen waarin medeoverheden de rol van verstrekker en/of ontvanger van middelen kunnen vervullen. Een nadere toelichting op deze SiSa-vormen is opgenomen in [Bijlage 3 bij Nota verwachtingen accountantscontrole 2025](#). De in deze nota beschreven procedure is van toepassing op alle verstrekkers en alle ontvangers voor de subsidieverantwoording van waterschappen, ongeacht de SiSa-vorm.

3.2. Algemene informatie verantwoorden aan de hand van dit protocol & SPUK regelingen (doorverstrekt via provincies)

3.2.1. Algemeen SiSa (vanuit provincies)

Dit verantwoordings- en controleprotocol is ook van toepassing op subsidieregelingen van provincies aan waterschappen waarin SPUK-gelden van de provincie worden doorgezet/beschikt naar het waterschap. In de betreffende beschikking is opgenomen dat het waterschap overeenkomstig SiSa dient te verantwoorden. De subsidieverantwoording is een Excel bestand, waarin het waterschap de subsidie of de provinciale middelen middels verschillende indicatoren (bv. de indicator besteding jaar T) verantwoordt. De definitieve versie van de subsidieverantwoording' wordt in januari volgend op het boekjaar definitief op maat gemaakt voor de waterschappen die een subsidie en/of provinciale middelen moeten verantwoorden en deze wordt klaargezet op het portaal van het CBS. Voor de definitieve subsidieverantwoording(sinformatie) voor

2025 - versie 7 januari 2026, zie link [SiSa-bijlage verantwoordingsinformatie 2025](#). Voor de Tabel van Fouten en onzekerheden, zie [Tabel fouten en onzekerheden 2025](#).

3.2.2. Subsidieregeling directe en gecombineerd vanuit het ministerie

Dit verantwoordings- en controleprotocol is eveneens van toepassing op directe en gecombineerde subsidies die (alle) ministeries aan waterschappen verstrekken, voor zover in de subsidiebeschikking is opgenomen dat het waterschap een specifieke verantwoordings- en controleverplichting heeft.

De verantwoording vindt plaats overeenkomstig de voorwaarden die zijn vastgelegd in de subsidiebeschikking, de bijbehorende subsidieregeling en eventuele aanvullende voorschriften van het betreffende ministerie.

3.2.3. Invullen Subsidieverantwoording

Hier verwijzen we naar de subsidieverantwoording verantwoordingsinformatie, zie link [SiSa-bijlage verantwoordingsinformatie 2025](#) Voor aanvullende informatie en informatie over het vullen van de invulcellen zie: [Definitief invulwijzer SiSa 2025 - versie 7 januari 2026 | Rijksoverheid.nl](#)

De afkorting van de subsidieverstrekker (zie tabel met een huidige subsidieverstrekkers) De afkorting voor de verstrekker van de subsidie of de provinciale middelen (naam van het ministerie of de provincie) aan waterschappen is opgenomen in onderstaande tabel.

Afkorting	Volledige naam Ministerie van / of provincie:
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
IenW	Infrastructuur en Waterstaat
VRO	Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening
LNV	Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en
FRL	Provincie Fryslân
GRO	Provincie Groningen

3.3. Algemene toelichting inhoud verantwoording en definities

3.3.1. Baten-lastenstelsel en verhouding met het Waterschapsbesluit

Op alle subsidies (en eventuele provinciale middelen) die aan de hand van dit protocol worden verantwoord is het baten-lastenstelsel van toepassing. Hiermee wordt voorkomen dat extracomptabele administraties met afwijkende waarderingsregels en aanvullende controles bij medeoverheden nodig zijn ten behoeve van de aansluiting op de Rijksadministratie.

Voor alle subsidies en provinciale SPUK middelen die aan de hand van dit protocol worden verantwoord geldt, in lijn met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit, een eenduidige definitie van het begrip besteding, die gekoppeld is aan het moment van de levering van een prestatie of het nemen van verlies.

Met prestatie wordt bedoeld op de daadwerkelijke totstandkoming of levering van de te subsidiëren producten of diensten en niet op het verstrekken van de subsidie. Het gaat immers om het bereiken van het doel en de levering van de daarvoor benodigde prestaties, waarbij het doel niet geacht kan worden te zijn gerealiseerd door het enkele verstrekken van de subsidie.

Het baten-lastenstelsel geldt voor alle huidige en nieuwe subsidies / provinciale SPUK middelen die aan de hand van dit protocol worden verantwoord, ongeacht de aard (openeinde, declaratie, project enz.), looptijd en verstrekker van de subsidie.

Hierna worden de betreffende indicatoren toegelicht. Let op het onderscheid tussen de indicator ‘besteding’, de indicator ‘besteding ten laste van’ en de indicator ‘verantwoording door derden’.

3.3.2. Besteding

Een besteding bestaat uit twee delen: de aan een periode toegerekende lasten plus de relevante balansmutaties in investeringen.

Het eerste deel ‘de aan een periode toegerekende lasten’ zijn uitgaven die aan een periode zijn toegerekend. Uitgaven worden aan een begrotingsjaar toegerekend als:

- de prestatie (die leidt tot kosten) in het begrotingsjaar plaatsvond;
- het verlies in het begrotingsjaar plaatsvond;
- het verlies aan dat begrotingsjaar toe te rekenen is.

Het tweede deel ‘de relevante balansmutaties in investeringen’ is toegevoegd voor de subsidies die rechtstreeks via de balans worden verantwoord door een waterschap. Dit kan als de subsidie (deels) een bijdrage is voor investeringen, die bij het waterschap wordt geactiveerd en dus niet in het desbetreffende jaar tot lasten leidt. Dit betekent dat investeringen ook pas kunnen worden verantwoord als er wordt voldaan aan de bestedingsvoorwaarden in de regeling.

In de betreffende regelgeving van de subsidie of de provinciale middelen die aan de hand van dit protocol worden verantwoord, zijn (eventueel) aanvullende bepalingen opgenomen over het type bestedingen dat in het kader van de regeling kan worden verantwoord.

3.3.3. Besteding ten laste van ... (rijk / provincie / ...)

Er wordt gevraagd naar de bestedingen ten laste van rijksmiddelen, ten laste van provinciale middelen of ten laste van een andere bron. Hier moet worden verantwoord het gedeelte van de bestedingen dat ten laste wordt gebracht van de bijdrage van de betreffende bron (rijk, provincie, eigen middelen etc.), dus alleen de subsidiabele bestedingen en niet de totale bestedingen. In de betreffende regelgeving van de subsidie of provinciale middelen die aan de hand van dit protocol wordt verantwoord, zijn (eventueel) aanvullende bepalingen opgenomen over het type bestedingen dat in het kader van de regeling kan worden verantwoord.

3.3.4. Baten

Baten zijn inkomsten die aan een periode worden toegerekend. Inkomsten worden aan een periode toegerekend als de prestatie in die periode plaatsvond. Hetzij omdat de uitvoering van een taak die tot opbrengsten leidde in het begrotingsjaar plaatsvond, hetzij omdat het voordeel in het begrotingsjaar plaatsvond. In de betreffende regelgeving van de subsidie zijn (eventueel) aanvullende bepalingen opgenomen over het type baten dat in het kader van de regeling kan worden verantwoord.

3.3.5. Eindverantwoording (ja / nee)

Met deze indicator wordt aangegeven of de subsidie is afgerond. Kies 'nee' als er nog bestedingen worden verwacht of nog niet alle werkzaamheden zijn afgerond. Kies 'ja' als er geen bestedingen meer worden verwacht en de verstrekker van de subsidie over kan gaan tot het vaststellen van de beschikking/uitkering. 'Ja' is het teken voor de verstrekker van de subsidie dat kan worden afgerekend. In het volgende jaar (T+1) kan dan voor deze regeling geen verantwoording meer worden ingediend. Als een subsidie is onderverdeeld in verschillende projecten dan geldt de indicator per project. Voor regelingen die jaarlijks worden afgerekend, geldt deze indicator niet. Als voor een regeling bijzondere bepalingen gelden, is dit in de toelichting aangegeven.

Bovenstaande toelichting geldt alleen voor de indicator 'eindverantwoording'. De indicator 'Eindverantwoording (Ja/Nee)' is niet voor alle subsidies van toepassing.

3.3.6. Verantwoording indien uitvoering door derden

Het kan zijn dat een waterschap de activiteiten waarvoor het een subsidie heeft gekregen (deels) door een derde laat uitvoeren. Een derde kan naast bijvoorbeeld een stichting, aannemer of adviesbureau ook een ander waterschap, een gemeente, provincie of gemeenschappelijke regeling zijn. In het geval van uitvoering door een derde geldt ook het baten-lastenstelsel.

Voorlopige toekenningen en voorschotten aan de derde kunnen conform het baten-lastenstelsel als bestedingen in de subsidieverantwoording worden opgenomen, als aan de daarvoor geldende subsidievoorwaarden is voldaan. Om te kunnen beoordelen of

een voorlopige toekenning of een voorschot als besteding in de jaarrekening en de subsidieverantwoording' kan worden opgenomen, is een adequaat contractbeheer/ subsidieproces noodzakelijk. Op basis daarvan kan worden beoordeeld of een prestatie (die leidt tot de kosten) in de betreffende periode (begrotingsjaar) heeft plaatsgevonden en deze aan die periode kan worden toegerekend en als besteding in de subsidieverantwoording' kan worden opgenomen.

3.3.7. Correctie in besteding jaar T-1

Het kan zijn dat in de besteding Jaar T-1 een voorlopige toekenning is opgenomen. Als dat zo is, kan het zijn dat deze besteding in de subsidieverantwoording over Jaar T+1 moet worden gecorrigeerd, bijvoorbeeld als er sprake is van SiSa tussen medeoverheden of indien sprake is van een derde, niet-medeoverheid die de werkzaamheden uitvoert. Die correctie kan hier worden opgenomen.

Let op: Hier geen correcties opnemen die verband houden met foutieve verantwoordingen over eerdere jaren. Het is namelijk géén cumulatieve indicator. In zo'n geval moet een correctie en/of aanvulling bij de verstrekker worden ingediend. Als geen gebruik is gemaakt van voorlopige toekenningen in de besteding Jaar T-1, kan hier '0' (nul) worden verantwoord.

3.3.8. Cumulatieve bestedingen

Het voornaamste doel van deze indicator is het vergemakkelijken van de communicatie tussen de verstrekker van de subsidie en de ontvanger van de subsidie over het al dan niet volledig besteden van de subsidie. In de praktijk blijkt dat, vooral bij meerjarige subsidies, de beeldvorming hierover bij verstrekker en ontvanger soms verschillend is. Via deze indicator kunnen verstrekker en ontvanger waarborgen dat ze gedurende het project beiden over hetzelfde praten. Deze indicator kent géén accountantscontrole, tenzij anders is aangegeven. Het is dus de verantwoordelijkheid van het waterschap zelf om te zorgen voor een juiste invulling.

Deze indicator wordt niet direct gebruikt voor de vaststelling, tenzij anders is aangegeven. De basis voor de vaststelling is de optelling van de jaarlijkse verantwoordingen met de eventueel daarop van toepassing zijnde correcties. De cumulatieve indicator wordt wel indirect gebruikt bij de vaststelling, met name als er een verschil is tussen de optelling van de jaarverantwoordingen die de verstrekker zelf maakt en de optelling die de ontvanger maakt via de cumulatieve indicator. Als uit de opgave via de cumulatieve indicator blijkt dat er ergens in het traject iets verkeerd is verantwoord, kan het nodig zijn dat de ontvanger van de subsidie, via de daarvoor geldende procedure, een correctie doorvoert in de betreffende jaarschijf.

3.3.9 Verantwoordingslijst

De verantwoordingslijst is te raadplegen via <http://www.rijksoverheid.nl/sisa>. Voor ieder waterschap is overzichtelijk weergegeven voor welke regelingen in het kader

verantwoording over 2025 dient te worden afgelegd, zie [Definitief verantwoordingsoverzicht SiSa 2025 - Resultaat](#)

4. Controlewerkzaamheden

4.1 Uitgangspunten

4.1.1 Doelstelling

Dit hoofdstuk heeft als doel het geven van aanwijzingen voor de reikwijdte en de diepgang van de controle van de subsidieverantwoording. Dit protocol geldt voor accountants belast met de controle van de door het waterschap bij het Rijk of provincie in te dienen financiële verantwoording opgenomen in de aanvraag om subsidievaststelling indien het gaat om een ontvangen subsidie op grond van een (gecombineerde) regeling. In dit protocol is sprake van een controle van andere historische financiële informatie op grond waarvan de Standaarden 100-799 overeenkomstig van toepassing zijn.

4.1.2 Definities

- accountant: een Registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent als bedoeld in artikel 1 van de Wet op het accountantsberoep (hierna: de accountant). aan wie het waterschap de opdracht heeft verleend de jaarrekening en de afzonderlijk subsidieverantwoording te controleren;
- object van controle: een afzonderlijke Subsidieverantwoording ('de verantwoording');
- controleverklaring: een schriftelijke verklaring van de accountant inhoudende een oordeel in hoeverre de subsidieverantwoordingsinformatie in alle van materieel belang zijnde aspecten is opgesteld in overeenstemming met de subsidievoorwaarden zoals vermeld in de subsidiebeschikkingen, en hoofdstuk 3 het Verantwoordings- en controleprotocol subsidies waterschappen volgens de Single information en Single audit systematiek geldend voor verantwoordingsjaar 2025 en 2026.
- Verslag van bevindingen; een verslag waarin de accountant per specifieke uitkering bevindingen (fouten en onzekerheden) opneemt, die boven de rapportagegrens, voor zover deze niet zijn of kunnen worden gecorrigeerd.

NB: Een verslag van bevindingen wordt uitsluitend opgesteld wanneer bevindingen de rapportagegrens van een regeling hebben overschreden en voor zover die niet door de waterschappen zijn of kunnen worden gecorrigeerd. In alle andere gevallen kan worden volstaat met uitsluitend de controleverklaring.

4.1.3 Wet- en regelgeving

Voor de controle van de subsidieverantwoording is de volgende wet- en regelgeving van toepassing, voor zover deze financiële verantwoording onderdeel is van het verzoek tot subsidievaststelling van het waterschap:

- de voorwaarden en verplichtingen in (de verantwoording(en) bij) de beschikking tot subsidieverlening (of wijzigingen daarin), voor zover die een financieel effect op de verantwoording hebben;
- Algemene wet bestuursrecht, hoofdstuk 4, specifiek titel 4.2⁵;
- Waterschapswet, hoofdstuk IV6; Indien het waterschap een aanbestedende dienst is volgens artikel 1.1 van de Aanbestedingswet 2012: Europese aanbestedingswet- en regelgeving;
- De aanwijzingen in de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2025 van het ministerie van BZK (Specifiek voor de verstrekte SPUK middelen vanuit provincies).

Dit protocol gaat in op de voorschriften voor de controle van de verantwoording volgens SiSa-systematiek.

4.2 Controleanpak

4.2.1 Controleanpak

De aanwijzingen in de Nota verwachtingen accountantscontrole SiSa 2025 van het ministerie van BZK zijn ook van toepassing op de controle van de subsidieverantwoording van de waterschappen, met dien verstande dat:

- voor SiSa-bijlage subsidieverantwoording moet de subsidieverantwoording worden gelezen;
- voor gemeente of provincie moet waterschap worden gelezen;
- BADO is niet van toepassing.

De controle van de verantwoording betreft een afzonderlijke controleopdracht voor de accountant, waarop dit ‘Verantwoordings- en controleprotocol subsidies waterschappen volgens de Single information en Single audit systematiek’ van toepassing is. Van de accountant wordt een afzonderlijke controleverklaring gevraagd.

De omvangsbasis is gelijk aan de omvangsbasis die wordt gehanteerd bij de controle van de jaarrekening van het Waterschap - aangezien voor de subsidieverantwoording 2025 geldt dat de jaarrekening reeds is gecontroleerd - zijnde de totale lasten van het waterschap exclusief de toevoegingen aan de reserves. Deze omvangsbasis wordt enerzijds verantwoord in het voorblad bij de verantwoording en anderzijds opgenomen in de controleverklaring in de paragraaf materialiteit.

Voor de rapportagevoorschriften en - toleranties verwijzen wij naar hoofdstuk 5.2 van dit protocol.

⁵ [wetten.nl - Regeling - Algemene wet bestuursrecht - BWBR0005537](https://wetten.nl/Regeling-Algemene-wet-bestuursrecht-BWBR0005537)

⁶ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005108/2026-01-01#TiteldeelIV>

Vervolgens voert de accountant de controle uit in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de controlestandaarden en dit verantwoordings- en controleprotocol. Vanuit de SiSa systematiek gelden aanvullend aandachtspunten zoals beschreven in dit hoofdstuk voor de accountant

1. Goedkeuringstolerantie:	2% fouten en onzekerheid met als omvangsbasis totale lasten van het waterschap exclusief de toevoegingen aan de reserves.
2. Controleverklaring:	Getrouwheid en een rechtmatigheidsoordeel over de verantwoording

De accountant onderzoekt of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot de subsidies uit de verantwoording subsidies waterschappen volgens SiSa-systematiek rechtmatig tot stand zijn gekomen en neemt de uitkomst hiervan op in de controleverklaring. De verklaring over eisen aan deze subsidies is gebaseerd op een oordeel over de negen rechtmatigheidscriteria, zoals opgenomen in de Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2025.

Onderdeel 1:Algemeen

De accountant voert de controlewerkzaamheden uit in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA), de Nederlandse controlestandaarden (controle van andere historische financiële informatie) en dit verantwoordings- en controleprotocol. De accountant is zelfstandig verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van voldoende controlewerkzaamheden ter verkrijging van voldoende en geschikte controle-informatie ter onderbouwing van het oordeel over de rechtmatige totstandkoming van de in de subsidieverantwoording opgenomen baten, lasten en balansmutaties.

Onderdeel 2: Uitvoering risicoanalyse

Van de accountant wordt verwacht dat de accountant per subsidieregeling een risico analyse uitvoert. Bij de risico analyse betreft de accountant de volgende aandachtspunten: Aard (denk aan complexiteit) en omvang per regeling;

- Aard van de indicatoren;
- Aandachtspunten vanuit de initiële risicoanalyse;
- Aandachtspunten vanuit bevindingen voorgaande jaren;
- Conclusie risicoanalyse;
- Hoofdpijnen controleaanpak.

Onderdeel 3: Uitvoering minimaal één deelwaarneming voor iedere subsidieregeling met subsidieomvang > €125.000.

Deelwaarneming: de uitkomst van de risicoanalyse is richtinggevend voor de verdere controlewerkzaamheden, zoals deelwaarnemingen, voor het oordeel over de verantwoording subsidies. Een deelwaarneming houdt in dat de accountant controleert of een post (bijvoorbeeld een betaling of een individueel enquêteresultaat), conform de voorschriften in wet- en regelgeving door het waterschap is uitgevoerd en verantwoord. Dit betekent dat de accountant voor de geselecteerde post de rechtmatigheid vaststelt, wat inhoudt dat de accountant controleert of de post op basis van de geldende wet- en regelgeving terecht ten laste van de regeling is verantwoord. De reikwijdte van de deelwaarneming betreft de geselecteerde post, wat betekent dat:

- met de geselecteerde post het uitvoering geven aan de wet- en regelgeving wordt gecontroleerd, c.q. afgedekt die betrekking heeft op deze post; en
- de controle van de accountant in beginsel betrekking heeft op de betreffende post (factuur, beschikking, etc.) en niet op het inkooptraject, aanbestedingstraject of de totstandkoming van de subsidieovereenkomst, tenzij de controle daartoe aanleiding geeft.

Van de accountant wordt verwacht dat voor iedere subsidieregeling met subsidieomvang > €125.000 minimaal één deelwaarneming wordt uitgevoerd.

Onderdeel 4: De controle van de accountant richt zich op de 'R' of 'D1' indicatoren

De subsidieverantwoording heeft twee typen verantwoordingsindicatoren:

Type 1:	Indicatoren die worden gebruikt voor de financiële vaststelling.
Type 2:	Indicatoren die niet worden gebruikt voor de financiële vaststelling, maar noodzakelijk zijn voor het ministeriële jaarverslag.

Voor elk type kunnen twee soorten controlewerkzaamheden worden onderscheiden:

De type 1-indicator 'financiële vaststelling' houdt één van de volgende twee controlewerkzaamheden in:

- de controle van de rechtmatige totstandkoming van baten, lasten en balansmutaties met betrekking tot subsidies (in de verantwoording subsidies bij betreffende indicatoren aangegeven als 'aard controle: R'). De accountant beoordeelt voor elke subsidie of er sprake is van risico's die richtinggevend zijn voor de inrichting van de accountantscontrole. Indien het waterschap een of meer subsidies ontvangt met een omvang van tenminste € 125.000 in het verantwoordingsjaar voert de accountant in ieder geval voor elk van die subsidies een deelwaarneming uit.

Schematisch:

Aard indicator: Gebruik indicator	Financieel (=besteding)	Niet-financieel (=prestatie)
--------------------------------------	-------------------------	------------------------------

type-1: financiële vaststelling	'R'	'R' of 'D1'
type-2: jaarverslag ministerie	D2' of 'n.v.t.'	'D2' of 'n.v.t.'

Onderdeel 5: Indicatoren ingevuld met 0

In het geval van indicatoren met R en D1 zal de accountant bij een verantwoording met "0" in het kader van de getrouwheid vaststellen of dit correct is. De werkzaamheden hiervoor wijken niet af voor de beoordeling van de andere onderdelen van de verantwoording.

Onderdeel 6 Deugdelijke totstandkoming

Subsidies maken onderdeel uit van de hiervoor genoemde risicoanalyse. Dus ongeacht het type indicator en de aard van de controlewerkzaamheden. De hiervoor genoemde deelwaarneming, echter, geldt niet voor de controle van indicatoren, waarvoor in de verantwoording gecombineerde subsidies verantwoordingsinformatie de aard van de controlewerkzaamheden D1 of D2⁷ is aangegeven. De indicatoren 'N.v.t.' en 'D2' kwalificeren als andere informatie. Voor de controle, zie onderdeel 7

D1:	de indicatoren zijn relevant voor de financiële vaststelling door het Rijk. Op grond van de regelgeving per subsidie kan worden volstaan met de beoordeling van de deugdelijke totstandkoming.
D2:	de indicatoren zijn alleen relevant voor het ministeriële jaarverslag. Dit zijn indicatoren zonder financiële vaststelling en onjuiste weergave heeft nooit gevolgen voor de controleverklaring, maar de bevindingen worden wel opgenomen in het accountantsverslag.

De accountant beoordeelt bij 'deugdelijke totstandkoming' of het waterschap zowel in opzet als bij de uitvoering voldoende heeft gewaarborgd dat de gegevens voor de indicator correct worden verzameld en/of geregistreerd.

Onderdeel 7 Andere informatie

Tegelijk met de financiële verantwoording wordt ook andere informatie ingediend namelijk:

- [De indicatoren 'N.v.t.' en 'D2']

Van de accountant worden geen werkzaamheden verwacht ten aanzien van de onderdelen van de andere informatie, anders dan Standaard 720, ten aanzien van:

- [De indicatoren 'N.v.t.' en 'D2']

Van de accountant wordt verwacht dat de andere informatie wordt gelezen:

⁷ En uiteraard ook niet indien 'aard controle: n.v.t.'

- om te overwegen of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de andere informatie en de financiële verantwoording;
- om te overwegen of er een inconsistentie van materieel belang is tussen de andere informatie en de kennis van de accountant verkregen tijdens de controle;
- om op passende wijze te reageren wanneer de accountant constateert dat dergelijke inconsistenties van materieel belang lijken te bestaan of wanneer de accountant zich er anderszins van bewust wordt dat andere informatie een afwijking van materieel belang lijkt te bevatten; en
- om overeenkomstig Standaard 720 te rapporteren.

Onderdeel 8 : Overige aspecten

Indien Uitvoering voor derden en informatie van derden en/of Staatssteun van toepassing is op de subsidieverantwoording, dan volgt de accountant de controleprocedure zoals beschreven in hoofdstuk 8 van de Nota Verwachting Accountantscontrole SiSa 2025.

5. Controleverklaring en verslag van bevindingen

5.1 Controleverklaring

Voor de controleverklaring dient het model controleverklaring in de bijlage 1 bij dit controleprotocol gehanteerd te worden. Indien de bevindingen uit de controle daartoe aanleiding geven, wordt de tekst van de controleverklaring aangepast overeenkomstig de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS).

Deze voorbeeldteksten zijn gebaseerd op de geldende Standaarden. Om de samenhang en herkenbaarheid van het accountantsproduct te bevorderen raadt de NBA het gebruik van de meest recente NBA voorbeeldteksten aan. Wel blijft de accountant zelf verantwoordelijk voor het gebruik van de juiste tekst. De accountant zal deze nog moeten afstemmen op de specifieke situatie.

5.2 Verslag van bevindingen

Van de accountant wordt naast een controleverklaring bij de verantwoording (indien van toepassing) een verslag van bevindingen verwacht. Ten aanzien van de in dit verantwoordings- en controleprotocol opgenomen werkzaamheden geldt een rapportagegrens voor fouten en onzekerheden per subsidieregeling.

In het verslag van bevindingen neemt de accountant per subsidieregeling fouten en onzekerheden op, boven een financiële grens, voor zover die niet door het waterschap zijn of kunnen worden gecorrigeerd.

Deze financiële grens is per subsidieregeling:

- € 12.500 indien de omvangsbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is;
- 10% indien de omvangsbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is;
- € 125.000 indien de omvangsbasis groter dan € 1.000.000 is

Een verslag van bevindingen wordt uitsluitend opgesteld wanneer bevindingen de rapportagegrens van een regeling hebben overschreden en voor zover die niet door de waterschappen zijn of kunnen worden gecorrigeerd. In alle andere gevallen kan worden volstaat met uitsluitend de controleverklaring.

Van de accountant wordt dus niet verwacht dat in het verslag van bevindingen de volledige tabel van fouten en onzekerheden wordt opgenomen zoals vastgelegd in de SiSa circulaire en de nota verwachtingen accountantscontrole (zie 5.3).

Voor de bevindingen voortkomend uit de reguliere controle op getrouwheid en rechtmatigheid (R) en uit de beoordeling van de deugdelijke totstandkoming (D1) van de verantwoording van de subsidies gelden, conform Nota Verwachtingen Accountantscontrole SiSa 2025, zwaardere rapporteringstoleranties dan voor

onderdelen van de reguliere jaarrekening, zodat de subsidieverstrekker voldoende informatie heeft om de subsidies vast te stellen.

5.3 Tabel met fouten en onzekerheden

Indien van toepassing neemt de accountant in het verslag van bevindingen een tabel op met fouten en onzekerheden met betrekking tot de verantwoordingsinformatie subsidies. Uitsluitend de subsidieregeling waarvoor de accountant controlebevindingen heeft te melden moeten in de tabel worden opgenomen. Als er niet gecorrigeerde fouten boven de rapporteringsgrens resteren, moet er een verslag van bevindingen worden opgesteld. In dat geval moeten alle regelingen daarin worden vermeld, ook de regelingen zonder bevindingen, maar dan met lege regels. Uitsluitend de regeling(en) met bevindingen worden de tabel met fouten en onzekerheden opgenomen en tonen dan waarden. Alle punten die onderdeel zijn van de (subsidie waarvoor de accountant controlebevindingen heeft) verantwoordingsinformatie en daarmee onderdeel zijn geweest van de accountantscontrole op de verantwoording subsidies, moeten dus in de tabel zijn opgenomen. Ingeval er voor een subsidie geen bevindingen boven de rapporteringstoleranties zijn blijven de kolommen over fouten en onzekerheden, financiële omvang en toelichting leeg.

Onderstaand een schematisch voorbeeld van de bedoelde tabel:

Fouten en onzekerheden 2023					
Nr	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A2	1	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)	Fout		
A2	2	Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDUR)	Onzekerheid		
C32	1	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Fout		
C32	2	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	Onzekerheid		
D1	1	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten	Fout		
D1	2	Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten	Onzekerheid		
E3	1	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Fout		
E3	2	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaai	Onzekerheid		

Toelichting op tabel:

- Voor R-controles moet de totale fout en/of onzekerheid worden gekwantificeerd per subsidie. Voor zover deze de rapporteringstolerantie overschrijdt (moet de totale fout en/of onzekerheid worden opgenomen in de tabel en worden toegelicht).
- Kwalitatieve bevindingen voortkomend uit een D1-controle of een D2-controle moeten altijd - ongeacht het belang - worden vermeld in de tabel (in de kolom toelichting).
- In de tabel van fouten en onzekerheden dient aangegeven te worden wat voor controleverklaring er is afgegeven door de accountant. Dit dient ook in het verslag van bevindingen te worden aangegeven bij de tabel van fouten en onzekerheden.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:

5.4 Herziene aanlevering van verantwoordingsinformatie

NB: In de situatie dat het verslag van bevindingen inclusief tabel fouten en onzekerheden als gevolg van de correcties of aanvullingen wijzigt ten opzichte van het oorspronkelijke verslag van bevindingen, dan stelt de accountant een addendum verslag van bevindingen op waarin wordt aangegeven wat is gewijzigd t.o.v. het verslag van bevindingen bij de oorspronkelijke aanlevering. De accountant meldt in zijn begeleidend schrijven aan bestuur van het waterschap dat (de tabel fouten en onzekerheden uit) het verslag van bevindingen is gewijzigd en laat in een was- en wordt-tabel zien wat de wijzigingen zijn.

Bestuur van een waterschap dient in de eigen aanbiedingsbrief kenbaar te maken dat het verslag van bevindingen is gewijzigd, en stuurt het addendum-verslag van bevindingen (lees: nieuwe tabel fouten en onzekerheden) samen met het oorspronkelijke verslag van bevindingen op naar de verstrekker van de Subsidie/SPUK.

Bijlage 1: Model verantwoordingstekst controleverklaring bij de verantwoording

De accountant dient dit model voor de controleverklaring nog aan te passen aan de meest recente NBA voorbeeldtekst 10.3: 'Controleverklaring bij een subsidiedeclaratie in de (semi)publieke sector' ten tijde van het opstellen van het rapport en af te stemmen op de specifieke situatie.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Ons oordeel

Wij hebben bijgaande subsidieverantwoording ingevolge de verantwoording van directe en gecombineerde subsidies verstrekt door ministeries van [naam waterschap] te [statutaire vestigingsplaats] over de periode van 1 januari 202[X] tot en met 31 december 202[X] (hierna: subsidieverantwoording) gecontroleerd.

Naar ons oordeel is de subsidieverantwoording van [naam waterschap] over de periode 1 januari 202[X] tot en met 31 december 202[X] in alle van materieel belang zijnde aspecten opgesteld in overeenstemming met de subsidievoorwaarden zoals vermeld in de subsidiebeschikking(en), en het Verantwoordings- en controleprotocol subsidies waterschappen volgens de Single information en Single audit systematiek geldend voor verantwoordingsjaar 2025 en 2026 (hierna: subsidievoorwaarden).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Verantwoordings- en controleprotocol subsidies waterschappen volgens de Single information en Single audit systematiek geldend voor verantwoordingsjaar 2025 en 2026 (hierna: controleprotocol). Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de subsidieverantwoording'.

Wij zijn onafhankelijk van [Waterschap XXX] zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de subsidieverantwoording als geheel bepaald op [XXXXXX]. De materialiteit is, conform het controleprotocol, gebaseerd op 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan

de reserves over de periode van 1 januari [xxx] tot en met 31 december [xxx] van het waterschap en bedraagt € XXX.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de subsidieverantwoording om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Basis voor financiële verslaggeving en beperking in gebruik en verspreidingskring

De subsidieverantwoording is opgesteld op basis van financiële grondslagen zoals beschreven in de subsidievoorwaarden en is opgesteld voor de subsidieverstrekkers⁸ met als doel [Waterschap XXX] in staat te stellen te voldoen aan de subsidievoorwaarden. Hierdoor is de subsidieverantwoording mogelijk niet geschikt voor andere doeleinden. Onze controleverklaring is derhalve uitsluitend bestemd voor [Waterschap XXX] en de subsidieverstrekkers en dient niet te worden verspreid aan of te worden gebruikt door anderen.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

[Andere informatie]

De verantwoording en onze controleverklaring daarbij, omvat andere informatie, die bestaat uit:

- [Voorblad van de subsidieverantwoording met algemene gegevens van het waterschap opgenomen, alsmede de voor de controle gehanteerde omvangsbasis, zijnde de totale lasten over de periode van [xxx] tot en met [xxx] van het waterschap exclusief de toevoegingen aan de reserves.]
- [De indicatoren 'N.v.t.' en 'D2']

Op grond van onderstaande werkzaamheden hebben wij niets te rapporteren over de andere informatie.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de verantwoording of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de controle van de verantwoording.

⁸ Specifiek voor [Subsidie/SPUK/opdracht] van het ministerie van [Infrastructuur en Waterstaat] / Provincie voor [waterschap subsidieontvanger] Verder specifiek duiden, de ministeries X, Y en Z en de provincie xx (hierna de subsidieverstrekkers)

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.]

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur voor de subsidieverantwoording

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de subsidieverantwoording in overeenstemming met de subsidievoorwaarden . Het dagelijks bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van de subsidieverantwoording mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de subsidieverantwoording

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude en fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze verantwoording nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het controleprotocol, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de subsidieverantwoording afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de

omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor het opstellen van de verantwoording en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur ;
- het evalueren of de subsidieverantwoording de onderliggende transacties en gebeurtenissen zonder materiële afwijkingen weergeeft.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

[Plaats en datum

Naam accountantspraktijk

Naam accountant]